

به نام خدا

اظهار نظر کارشناسی درباره:

«طرح بازنشسته کردن کسانی که در سن بازنشستگی بوده و هنوز حق

بیمه اجتماعی روستاییان و عشایر پرداخت می‌نمایند»

مقدمه

صندوق بیمه اجتماعی روستاییان و عشایر به استناد بند «د» و تبصره «۲» ماده (۳) قانون ساختار نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی، با تصویب هیئت وزیران تشکیل شده و مأموریت اصلی آن اجرا، تعمیم و گسترش بیمه‌های اجتماعی در بین روستاییان و عشایر کشور است.

بیمه‌شدگان این صندوق با پرداخت ۵ درصد دستمزد مقطوع اعلام شده صندوق، در عداد بیمه‌شدگان قرار می‌گیرند که نظر به روح سخاوتمندانه طرح، درحال حاضر شرایطی پیش آمده است که تعداد زیادی از اعضای این صندوق به علت جدیدالتأسیس بودن، علیرغم عبور از سن ۶۵ سالگی و قرار گرفتن در محدوده پرداخت مستمری پیری، به علت وجود خلأ قانونی مشکل دریافت مستمری دارند. این طرح با هدف حل این مشکل از سوی نمایندگان محترم مجلس شورای اسلامی تدوین شده است.

نقاط قوت

۱. مهمترین نقطه قوت طرح مذکور همسان‌سازی مشمولین قانون تأمین اجتماعی با مشمولین صندوق بیمه روستاییان و عشایر است.
۲. هدف این طرح همان‌طور که در مقدمه توجیهی طرح آمده است؛ تأمین حداقل معاش برای افراد کهنسال عضو صندوق بیمه اجتماعی روستاییان و عشایر است.

نقاط ضعف

۱. ابهام در سن بازنشستگی: اساساً سن بازنشستگی در صندوق روستاییان معنایی ندارد چرا که مستمری پیری جایگزین آن در صندوق روستاییان شده است. ازسوی دیگر «سن بازنشستگی» نه در این طرح و نه در آیین‌نامه صندوق به‌طور مشخص بیان نشده است؛ بنابراین مشخص نیست که منظور پیشنهاددهندگان، همان سن پیری است و یا مراد چیز دیگری بوده است.

- از این رو باید حتماً این ابهام رفع گردد تا اجرای آن بتواند به صورت دقیق و مشخص صورت پذیرد.
۲. تناقض در جمعیت هدف: ماده واحده طرح مزبور از یکسو افراد دارای ۹ سال سابقه را مشمول می‌داند و ازسوی دیگر در تبصره «۱»، تمامی اعضای صندوق را مشمول می‌کند (هیچ حداقل سابقه‌ای ذکر نشده است). چنانچه مشمولین صرفاً مشمولین ماده واحده باشند، باید گفت چون از زمان تشکیل صندوق بیمه اجتماعی روستاییان و عشایر، کمتر از ۱۰ سال سپری شده است، افرادی که دارای ۹ سال سابقه پرداخت حق بیمه نزد صندوق مذکور باشند (مشمولین ماده واحده)، کم‌شمارند. ازسوی دیگر، با در نظر گرفتن مشمولین تبصره «۱»، اساساً کلیه روستاییان و عشایر عضو صندوق، همگی مشمول می‌شوند.

۳. نامشخص بودن سابقه مورد نیاز برای بازنشستگی: در این طرح، هیچ‌گونه شرط سابقه پرداخت حق بیمه برای مشمولین تبصره «۱»، در صندوق ذکر نشده است. آیا فردی که یک سال به عضویت صندوق درآمده است، می‌تواند با پرداخت مابه‌التفاوت خود را بازنشسته کند؟ در صورتی که بیمه شده بخواهد سوابق بیمه‌ای خود را به‌روز کند این محاسبه براساس چه فرمول و قانونی صورت می‌گیرد؟ مستمری بازنشستگی ماهانه‌ای که به فردی با سابقه کمتر از یک سال پرداخت حق بیمه، پرداخت می‌شود در صورت پرداخت مابه‌التفاوت براساس تبصره «۱» طرح پیشنهادی، به ارزش روز و به صورت یکجا، کمتر از سود ماهانه سپرده‌گذاری بلندمدت چنین مبلغی در بانک خواهد بود.

۴. محروم‌سازی چهار میلیون نفر از خدمات صندوق: طرح در تبصره «۲»، ورود افراد بالای ۵۰ سال به صندوق را ممنوع نموده است، که منجر به محروم نمودن جمع کثیری از جامعه هدف (کشاورزان، روستاییان و عشایر) از پوشش بیمه اجتماعی خواهد شد. در حقیقت، قید حداکثر شرط سنی ۵۰ سال در تبصره «۲» ذیل ماده واحده، جمعیتی بالغ بر چهار میلیون نفر از روستاییان و عشایر را برای همیشه، از حقوق قانونی خود در زمینه بیمه شدن محروم می‌سازد که این امر شبیه مغایرت با اصل بیست‌ونهم قانون اساسی را نیز دارد.

۵. ناکافی بودن مبلغ پرداختی حق بازنشستگی: به‌نظر می‌رسد که حتی در صورت اجرایی شدن این طرح، مبلغ ماهانه پرداختی (که بین ۴۸ تا ۱۳۰ هزار تومان برآورد می‌شود)، تکافوی یک زندگی شرافتمندانه را برای اغلب افراد نخواهد داد.

۶. تبعات اجتماعی: با اجرایی شدن این طرح، مستمری پرداختی نمی‌تواند رفاه و معیشت این گروه را تأمین نماید، از سوی دیگر، این مسئله مستمری‌بگیران را متوقع می‌کند و باعث می‌شود که آنان خود را با جمعیت تحت پوشش سایر بیمه‌ها و مبالغ دریافتی آنان مقایسه کنند. تفاوت فاحش این مبالغ می‌تواند موج گسترده‌ای از نارضایتی را در پی داشته باشد.

۷. مغایرت با قانون اساسی: در تبصره «۱» افراد با پرداخت مابه‌التفاوت حق بیمه می‌توانند بازنشسته شوند. آیا منظور سهم حق بیمه خود می‌باشد یا سهم دولت و بیمه شده؛ که به‌نظر می‌رسد این طرح مشمول تقلیل درآمد عمومی یا افزایش هزینه عمومی باشد و در آن، طریقی برای جبران کاهش درآمد یا تأمین هزینه جدید نیز معلوم نشده است؛ از این‌رو مغایر با اصل هفتادوپنجم قانون اساسی است.

جمع‌بندی

با عنایت به ابهامات گسترده و متعدد در طرح پیشنهادی و مغایرت با اصول هفتادوپنجم و بیست‌ونهم قانون اساسی، بند «س» ماده (۱۹۴) قانون برنامه پنجم توسعه کشور، بندهای «الف» و «د» و تبصره «۲» ماده (۳) و ماده (۹) قانون ساختار نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی، به‌خصوص محرومیت جمعیتی بالغ بر ۴ میلیون نفر از حق تأمین اجتماعی خود، از یک‌سو و محدود بودن منافع آن برای حدود ۱۰ هزار بیمه‌شده از سوی دیگر؛ و نیز تدوین لایحه بیمه فراگیر در دولت؛ بهتر است کلیات طرح رد شود.

